

A TRULY IMMENSE BANQUET

Pedagogische dossiers

1. *Een uitnodiging*
 - 1.1. Welkom bij Kanal
 - 1.2. Pedagogische aanpak
2. *Tijdens je bezoek*
 - 2.1 Samen tafelen
 - 2.2 Mix van smaak en presentatie
 - 2.3 Cross-modale associaties
3. *Voorstel tot klasactiviteiten*
 - 3.1 Smakenpalet
 - 3.2 Een denkbeeldig banket
 - 3.3 Smaakvolle Bento!
4. *Vaardigheidslijst*
5. *Leestips om jullie ontdekkingsreis voor te bereiden*

«Dit pedagogisch dossier is uitsluitend ontworpen en verspreid om onderwijsinstellingen, docenten en leerlingen in staat te stellen kennis te maken met de inhoud van de tentoonstellingen van KANAL, met name ter voorbereiding op, ter begeleiding van of in het verlengde van een bezoek.

De teksten, reproducties van kunstwerken, foto's, illustraties en andere inhoud in dit dossier worden uitsluitend ter beschikking gesteld voor informatieve doeleinden, ter illustratie van het onderwijs en voor pedagogisch gebruik in het kader van schoolactiviteiten.

Behoudens de uitzonderingen waarin de toepasselijke wetgeving voorziet, is elk gebruik van dit dossier of van een van de onderdelen ervan voor andere doeleinden verboden. **Het feit dat het gebruik kosteloos is, volstaat op zichzelf niet om het gebruik ervan toe te staan.»**

Een uitnodiging

1.1 WELKOM BIJ KANAL

Wat als we van dit document nu eens het vertrekpunt van onze ontmoeting maken? Een voorsmaakje, een welkomstcadeau, een uitnodiging om in alle rust aan je ontdekkingsstocht bij Kanal te beginnen.

Tijdens je bezoek maak je «*A Truly Immense Journey*»: een ongelooflijke reis. Je reist langs 350 werken uit de **moderne** en **hedendaagse** kunst, in samenwerking met het Centre Pompidou in Parijs.

Om je alvast voor te bereiden krijg je van Kanal het volgende: een inzicht in de pedagogische aanpak van het museum, een paar handvaten om de thema's van de rondleiding beter te begrijpen, klasactiviteiten, de link met het leerplan in de vaardigheidslijst en tot slot enkele leestips.

1.2 PEDAGOGISCHE AANPAK

*Wat als koken een kunst werd om samen te beleven? De educatieve workshop Het Banket slaat een brug tussen voeding en artistieke creatie. We vetrekken hierbij vanuit het motto «We eten met onze ogen». Via experimenten maken de leerlingen kennis met onverwachte associaties tussen de voedingsmiddelen onderling en gaan ze op zoek naar **harmonieuze** vormen vanuit zowel een zintuigelijke als esthetische benadering.*

Tijdens dit bezoek neemt Kanal de leerlingen mee op een ontdekkingsstocht rond kunst en koken.

Door te observeren

Wat als we **kunstwerken** zouden verkennen zoals we van een maaltijd proeven? Hoe smaakt sappig rood, sprankelend oranje, friszuur geel of knapperig groen? We gaan het visuele aan smaken, geuren of gewaarwordingen koppelen. Net als in een mooi gedresseerd bord vullen alle onderdelen elkaar aan tot een harmonieus geheel dat je doet watertanden.

Door samen iets te maken

De creatieve workshop dompelt de leerlingen onder in de geneugten van het **banket**: een gedeelde ervaring van feesten, gezellig samenzijn en ontdekken. Zowel tijdens de rondleiding als tijdens de workshop ervaren de leerlingen het plezier van koken als een collectief creatieproces.

Door te experimenteren met lichamelijke expressie

Springen, schudden, schillen, draaien, pletten, mengen, gieten, kneden en strooien fungeren als binding in het gevarieerde menu van beweging, kunst en koken.

Tijdens je bezoek

Tijdens je bezoek komen verschillende thema's aan bod. Jullie ervaring is gebaseerd op drie pijlers.

2.1 SAMEN TAFELN

Hoe maak je van een alledaags gebeuren een artistieke beleving? Plato verkondigde al dat een **banket** niet enkel bedoeld is om de honger te stillen, maar dat het ook een plaats is om gedachten uit te wisselen. Door met de leerlingen een **banket** te organiseren in Kanal, trekken we dat concept door: de maaltijd voorbereiden, samen koken en de tafel dekken.

2.2 MIX VAN SMAAK EN PRESENTATIE

Hoe bereid je een lekker gerecht dat tegelijk mooi oogt? Hoe prikkel je én ogen én smaakpapillen? Dat kan door het gezelschap te leren genieten van kleur, vorm en **bordschikking** en door het verband tussen presentatie en eetplezier te benadrukken. Zo maken we kennis met de term **food design**: we scherpen de zintuigen aan door de smaak en presentatie van een bord te verfijnen.

2.3 CROSS-MODALE ASSOCIATIES

Hoe kan een kleur een smaak oproepen? Wat gebeurt er wanneer onze zintuigen onderling communiceren? Bij **cross-modale associatie** ontstaat er een dialoog tussen de zintuigen die verbanden leggen tussen wat we zien, proeven, voelen of ruiken. De associaties van een kleur met een smaak, een emotie met een textuur of een herinnering met een geur zetten onze zintuigen op scherp en voeden onze nieuwsgierigheid.

Voorstel tot klasactiviteiten

Kanal reikt graag een aantal creatieve activiteiten aan die je eenvoudig met de hele klas kan uitvoeren. In dit document is elk voorstel gelinkt aan een **kunstwerk** uit de tentoonstelling, steeds met een woordje uitleg erbij.

Er is bij Kanal een plek voorzien om de creaties die jullie in de klas maken, tentoon te stellen, als een mooi aandenken aan deze eerste ontmoeting. Breng ze dus gerust mee, we stellen ze met plezier tentoon!

3.1 SMAKENPALET

Een eerste kennismaking

Yto Barrada is een Frans-Marokkaanse kunstenaar die via **fotografie, tekenkunst** en **installaties** verhalen vertelt over plaatsen en culturen. Door met kleuren, vormen en materialen te experimenteren biedt ze een *kijk op de wereld vanuit een ander perspectief*.

Het **kunstwerk** bestaat uit een waaier van verschillende stukken stof in **pasteltinten**, die variëren van rood tot grijs. Het samenspel van **contrasten, warme en koude kleuren** en licht creëert een verrassend visueel effect. Alle kleuren en vormen zijn stuk voor stuk uniek, maar onderling toch enigszins vergelijkbaar. Net dat aspect springt in het oog en biedt stof tot nadenken.

Creatieve activiteit

Tijdens deze zintuiglijke verkenning wordt het verband tussen smaken en kleuren duidelijk. Geel associëren we met de zure smaak van een citroen en donkerbruin met de bitterheid van donkere chocolade.

Onze hersenen leggen voortdurend verbanden om alles wat op ons pad komt gemakkelijker en sneller te begrijpen. Ons brein linkt de zaken die we zien, ruiken of proeven aan elkaar. Alle ervaringen leiden tot verbanden die door herhaling almaar sterker worden.

Sophie Calle, een kunstenaar die het concept van **monochrome** gerechten bedacht, kan dienen als inspiratiebron.

"Untitled (Color Wheel I)" van Yto Barrada, uit 2019.

Copyright Artwork : © Yto Barrada. Sous réserve de droits.

Fun fact

De **textielcreaties** van kunstenaar Yto Barrada zijn geveerd met natuurlijke **pigmenten** afkomstig van planten en insecten uit Tanger. Haar blauwtinten haalt ze uit de **indigoplant**, rood uit de **meekrapwortel** en voor geel en groen gebruikt ze allerlei wilde bloemen. Het **kunstwerk** maakt deel uit van het project *The Mothership*, dat een eerbetoon is aan het eeuwenoude **ambacht** van haar moeder en grootmoeder.

Duur	30 - 45 min
Benodigheden	Kleurenafdruk van het kunstwerk (A4)
	Gedownloade afbeeldingen van voedingsmiddelen in verschillende kleuren (fruit, groenten, snoep enz.)
	Kartonnen borden of papier
	Roze, grijs, zwart en wit papier
	Kleurpotloden
	Fototoestel of smartphone

1. Kennismaken met het werk
Toon het kunstwerk en laat de leerlingen observeren
Welke kleuren zien we in dit kunstwerk? Zijn het eerder donkere of lichte kleuren? Roepen ze een gevoel van zachtheid of eerder kracht op? Passen ze mooi bij elkaar? Waarom?
2. Verbanden leggen
Leg het begrip 'associatie' uit: ons brein legt verbanden tussen kleuren en smaken. De leerlingen vertellen daarna over hun eigen ideeën, bevindingen en instinctmatige associaties.
3. Een kleur kiezen
De leerlingen kiezen in kleine groepjes een kleur: zwart, roze, wit of grijs. Deze kleur wordt het thema van hun 'smakenpalet'.
4. Een monochroom kleurenpalet uitwerken
Elk groepje zoekt en verzamelt afbeeldingen van voedingsmiddelen die bij hun kleur passen.
5. Een collage maken
De leerlingen schikken de afbeeldingen op een kartonnen bord of een blad papier tot ze een **monochrome** visuele **compositie** hebben. Daarna kleven ze de afbeeldingen van de voedingsmiddelen op hun blad, met aandacht voor de **compositie** van hun **werk**.

Om af te sluiten

Elk groepje presenteert zijn palet en vertelt over de naam van de kleur, de gekozen voedingsmiddelen en bijbehorende indrukken. Maak een foto van bovenaf en neem die mee naar je bezoek aan Kanal :-)

3.2 EEN DENKBEELDIG BANKET

Faire connaissance

De kunstenaar Danh Vo kon deze kroonluchters kopen van het Parijse Hôtel Majestic. Ze zijn afkomstig van de balzaal waar in 1973 de **Vredesakkoorden** werden ondertekend tussen de Verenigde Staten en Vietnam. Hun pracht en praal staat in schril contrast met het oorlogsgeweld en leed. Dit **readymade** werk vertegenwoordigt een gebruiksvoorwerp dat in de vorm van een **kunstwerk** uitgroeit tot een stille getuige van het verleden.

De bijzonder luxueuze, indrukwekkende kroonluchter wijst erop dat achter grootse gebeurtenissen en schone schijn, boeiende verhalen kunnen schuilgaan.

Creatieve activiteit

De leerlingen bedenken een groot **banket** door een denkbeeldige tafel aan te kleden met voorwerpen, vormen en kleuren.

"1632 – 26.05.2009" van Danh Vo, uit 2009

© Photo credit: Centre Pompidou, MNAM-CCI/Georges Meguerditchian/Dist. GrandPalaisRmn. Copyright Artwork : © Danh Vo. Sous réserve de droits.

Fun fact

De kroonluchter «16:32 – 26.05.2009» is genoemd naar het exacte tijdstip waarop Danh Võ hem in de Parijse balzaal waar de Vredesakkoorden werden getekend van het plafond heeft gehaald. Het **kunstwerk** reisde sindsdien de wereld rond en was onder meer te zien in New York, Amsterdam en Osaka.

Duur	30 min
Benodigdheden	Kleurenafdruk van het kunstwerk (A4)
	Groot blad papier of een papieren tafelkleed dat dienst moet doen als tafel
	Recuperatiemateriaal: papier, kranten, karton, kleurige textielresten, doppen, touw
	Schaar
	Lijm
	Plakband
	Stiften, kleurpotloden
	Fototoestel of smarphone

1. Observeren

Het kunstwerk observeren en zich afvragen : *Wat zie je op deze foto? Welke kleur hebben de kroonluchters? Zijn ze even groot? Welke vorm hebben de kroonluchters (rond, langwerpig, onregelmatig...)? Zien ze er nieuw of gebruikt uit? Heb je er een idee van waar ze vandaan komen en waarvoor ze vroeger hebben gediend? Welke materialen werden gebruikt om ze te maken? Denk je dat de kroonluchters zwaar of licht zijn? Hoe worden ze voorgesteld? Zie je motieven of patronen in hun opbouw? Waaraan doen deze kroonluchters je denken? Wat is jouw gevoel als je deze kroonluchters bekijkt?*

2. De context schetsen

De kroonluchters zijn afkomstig van een balzaal, een plaats waar destijds prachtige feesten met rijkelijke maaltijden werden georganiseerd. Deze **banketten** vonden vaak plaats in een zaal waar schitterende kroonluchters voor een speciale, sprookjesachtige sfeer zorgden!

In de klas zullen we het over een heel andere boeg gooien. We organiseren een **banket** ... zonder eten! Een zot idee, toch? Geen eten? Nee, we houden het bij onze verbeelding om het **banket** dat we in Kanal zullen houden, te bereiden.

Wie de opdracht wil verdiepen kan dit concept in een bredere context plaatsen. Waar vindt het **banket** plaats? Wie zijn de gastheren? Waarom komen de gasten bij elkaar? Waarover wordt er gepraat?

3. De tafel vormgeven

Leg een groot vel kraftpapier op de grond of op een tafel. Vraag de leerlingen om hierop aan te duiden waar alle onderdelen van het **banket** moeten komen: het servies en bestek, de denkbeeldige gerechten en eventueel een menu dat jullie samen bedenken.

4. De onderdelen vormgeven

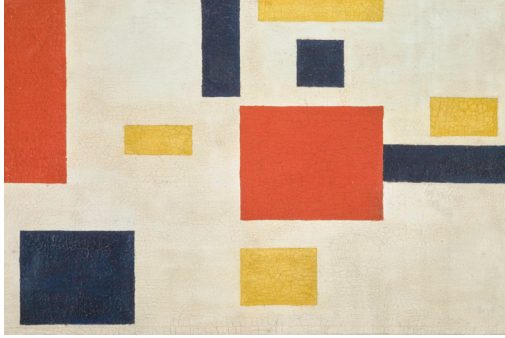
De leerlingen beslissen wie wat gaat maken. Borden, glazen, schotels, tafeldecoratie en bestek... De leerlingen maken alle benodigdheden voor dit **banket** zelf met recuperatiemateriaal.

5. Samen één geheel maken

De leerlingen leggen hun creaties op de grote tafel. Ze mogen de composities van anderen aanvullen, onderdelen met elkaar verbinden of zichtbare retouches aanbrengen (plakband, extra lijnen tekenen). Zo groeit het **banket** uit tot een collectief werk, dat door **samenwerking** tot stand is gekomen.

Om af te sluiten

We beoordelen nu samen het **banket**: wat was er makkelijk, minder makkelijk, wat was leuk en minder leuk? Geef dit gezamenlijke banket een naam. Maak een foto van bovenaf en neem die mee naar je bezoek aan Kanal :-)

"Composition" van Georges Vantongerloo, uit 1917 -1918.

© Photo credit: Centre Pompidou, MNAM-CCI/Service de la documentation photographique du MNAM/Dist. GrandPalaisRmn. Copyright Artwork : © Georges Vantongerloo. Sous réserve de droits.

Fun fact

Georges Vantongerloo is meer dan een schilder! Hij maakte ook **beeldhouwwerken** en meubels en ontwierp zelfs bruggen. Hij hanteerde altijd dezelfde stijl: eenvoudige **geometrische** vormen in navolging van **De Stijl**.

3.3 LE BEAU BENTO !

Een eerste kennismaking

Georges Vantongerloo (1886 1965) is een Belgische kunstenaar die nauw verbonden was met de kunstbeweging **De Stijl**. Zijn **kunstwerken** zijn gekenmerkt door **geometrie** en **primaire kleuren**. **Evenwicht**, **ritme** en **harmonie** komen hierbij tot uiting via lijnen en eenvoudige vormen.

De kunstenaar experimenteerde via eenvoudige vormen en **primaire kleuren** met nieuwe manieren om een beeld tot stand te brengen. De rode, gele en blauwe rechthoeken en vierkanten zitten vervat in een horizontaal en verticaal lijnenspel, tegen een neutraal beige achtergrond, als in een **evenwichtsoefening**.

De grote en kleine vormen, sommige donker en andere licht van kleur, lijken te contrasteren, maar vullen elkaar in werkelijkheid aan. Hierdoor krijg je een verstild, maar tegelijk levendig beeld. Dit **kunstwerk** kan in de klas worden gebruikt om de kleuren en **compositie** van een schilderij te bestuderen.

Creatieve activiteit

De workshop is geïnspireerd op de Japanse maaltijdbox die we kennen onder de naam **bento**. De meeste Japanners besteden veel tijd aan de samenstelling van hun bento, die eruitziet als een boterhammendoos. Het bento-ritueel is gericht op het zorgvuldig samenstellen van een evenwichtige, mooi ogende en gevarieerde maaltijd in een lunchbox. Zowel de presentatie als de kleuren zijn verzorgd en alle ingrediënten zien er smakelijk uit.

Tijdens de opdracht putten de leerlingen inspiratie uit bento's om via een spel van kleuren, vormen en **compositie** een denkbeeldige lunch samen te stellen.

Duur	30 min
Benodigdheden	Papier met een ruitjespatroon (of getekende vakken)
	Gedownloade afbeeldingen van bento's
	Afbeeldingen van voedingswaren (tijdschriften, afdrukken)
	Schaar
	Lijm
	Meetlatten
	Stiften, kleurpotloden

1. Observeren

De leerlingen bekijken en beschrijven de voorbeelden van bento's: de kleuren, vormen (rond, rechthoekig, langwerpig enz.). Ze zien hoe de voedingsmiddelen in kleine porties zijn geschikt. *Waar zou jij zo je tanden willen in zetten? En waarom?*

2. De lunchbox ontwerpen

Elke leerling tekent een eigen bento op het blad. De leerlingen mogen zelf kiezen in hoeveel vakken ze hun bento willen onderverdelen. Laat hen eventueel een lat gebruiken om de indeling van de bento makkelijker te maken.

3. De lunchbox vullen

De leerlingen gebruiken minstens vier verschillende kleuren en variëren met vormen (rond, vierkant, lang, kleine stukjes enz.). Daarna knipt, kleeft of tekent elke leerling om zijn of haar doosje te vullen.

4. De bento een naam geven

Vraag de leerlingen om hun creatie een naam te geven. Als ze dat willen, mogen ze hun concept delen met de groep (kleuren, sfeer enz.).

5. Groepsgesprek

Welke bento's zien er smakelijk uit? Waarom? (Kleuren, indeling, gevarieerd aanbod enz.) Welke kleuren springen in het oog? Kunnen de leerlingen raden welke ingrediënten erin zitten? En hoe ze smaken?

Vaardigheids- lijst

1e - 2e leerjaar

CULTURELE EN ARTISTIEKE VORMING

Vertrouwd zijn met bewerkende handelingen zoals plakken, plooiën, knippen, scheuren, samenstellen enz.

Geometrische vormen benoemen (1e leerjaar)

De primaire en secundaire kleuren herkennen (1e leerjaar), alsook de kleurtinten (2e leerjaar)

Vrij culturele plekken en lokaal erfgoed observeren.

Verschillende vormen gebruiken om een afbeelding te maken (1e leerjaar), en kleuren, vormpatronen en materialen met elkaar combineren om een eigen compositie te creëren (2e leerjaar).

Tijdens de kennismaking met een cultuur- of artistiek element verbanden leggen met hun leefwereld.

Een beeldende creatie samen voorstellen.

NEDERLANDS

Een gevoel, mening of emotie uitdrukken.

Tijdens culturele of artistieke ervaringen uitdrukken wat ze zien, zich hierbij voorstellen en ervaren.

WISKUNDE

Een meetlat gebruiken om rechte lijnen op een blanco blad te tekenen. Figuren uit de losse pols tekenen door de lijnen op een voorgedrukt papier te volgen.

Een geodriehoek gebruiken om een rechte hoek op een blanco blad te tekenen. Een rechthoek, vierkant of driehoek tekenen.

WETENSCHAPPEN

Elementen vergelijken om ze op een wetenschappelijke manier te ordenen: de voedingsmiddelen indelen volgens soort.

Vaardigheids- lijst

3e - 4e leerjaar

CULTURELE EN ARTISTIEKE VORMING

Voorbeelden geven van geometrische en organische vormen (al dan niet regelmatig...).

De primaire, secundaire en complementaire kleuren herkennen (3e leerjaar), evenals kleurverloop, ton sur ton en kleurharmonie (4e leerjaar).

Voorbeelden geven van hoe beweging wordt weergegeven in een beeldende creatie.

Indrukken uitwisselen bij het bekijken van een kunstwerk of naar aanleiding van een museumbezoek.

Gezamenlijk een kunstwerk in de spotlights zetten.

NEDERLANDS

Een gevoel, mening of emotie uitdrukken.

Het woord durven nemen in een groep, op het juiste moment inhaken en vragen beantwoorden, met respect voor de gedragsregels. Gevoelens, emoties en culturele ervaringen delen en uitwisselen om te peilen naar diversiteit (3e leerjaar).

De overeenkomsten en verschillen tussen kunstwerken benoemen en deze vergelijken (4e leerjaar).

Eigen uitspraken of reacties verduidelijken door verbanden te leggen tussen persoonlijke ideeën. (4e leerjaar)

Een geodriehoek en meetlat gebruiken om op een blanco blad loodrechte lijnen te trekken. Een meetlat gebruiken om parallelle lijnen te trekken op ruitjespapier. Een rechthoek, vierkant en driehoek tekenen met een meetlat.

WETENSCHAPPEN

De omgeving waarnemen: zintuigen: zicht, gehoor, tastzin, reukzin, smaakzin en de zintuigen aan de zintuigorganen linken (3e leerjaar)

Vaardigheids- lijst

5e - 6e leerjaar

CULTURELE EN ARTISTIEKE VORMING

Kleurschakeringen (gradaties van tinten) in een kunstwerk herkennen. Kleurcontrasten in een kunstwerk herkennen (5e leerjaar), alsook tinten, schakeringen, monochromie, veelkleurigheid, kleurharmonieën enz. (6e leerjaar).

Objectief naar erfgoedelementen kijken.

Individueel of gezamenlijk een kunstwerk in de spotlights zetten.

Gezamenlijk nadenken over de betekenis en oorsprong van een kunstwerk, plaats of cultuurobject (5e leerjaar).

NEDERLANDS

Bij de kennismaking met een cultuur- of artistiek element zich afvragen of ze het al dan niet mooi vinden.

Een gevoel, mening of emotie uitdrukken.

WISKUNDE

Een geodriehoek en meetlat gebruiken om op een blanco blad al dan uit de losse pols loodrechte en parallelle lijnen te trekken. Met een meetlat en geodriehoek een driehoek en een vierhoek tekenen.

Leestips

BOEKEN	ONZICHTBARE DINGEN	Andy J. Pizza <i>Singel Uitgeverijen</i> 2024
	EEN HUIS VOL LEKKERS	Felicita Sala
LIVRES	TAMBOUILLE	Lisa Mouchet <i>La partie</i> 2026
	1001 SENSATIONS LES 5 SENS... SENSATIONNEL !	Françoise Laurent <i>Edition ricochet</i> 2019
	LE FESTIN DE CITRONNETTE	Angélique Villeneuve <i>Sarbacane</i> 2016